

Cohesió social, convivència i noves oportunitats

Jordi Hereu, alcalde de Barcelona, 22 de febrer de 2007

Vull agrair a la Fundació Rafael Campalans i al grup de Professionals que em torneu a convidar. Jo vaig venir el gener de 2006 i com a regidor del districte de Sant Andreu, i també d'una àrea que és la de Seguretat i Mobilitat, i en aquell moment us vaig explicar una mica la visió de la ciutat partint d'aquesta àrea. Aquesta és una àrea que fa molta referència a l'espai públic; entès com un àmbit de convivència, com un dels espais que defineix un projecte de ciutat. Me'n recordo que vam parlar bastant del concepte de convivència i de la gestió democràtica de l'espai públic. Al cap d'un any, vinc com alcalde, i sobre aquesta dimensió us volia comentar quelcom que ja s'intuïa.

Espai públic i convivència

Un pot fer diferents aproximacions a la ciutat, i a mi m'agrada molt parlar de tres eixos estratègics en l'explicació del que ha de ser la ciutat de Barcelona. I és lògic que algú que venia de l'àmbit de la Seguretat i la Mobilitat faci l'aproximació a partir de l'espai públic. Per a que hi hagi una bona convivència en un espai públic de qualitat, és fonamental que hi hagi cohesió social, i en termes més dramàtics, evitar la fractura social, que de manera creixent va preocupant les ciutats. I ho dic en una ciutat en què estem molt allunyats d'aquest risc. Però m'interessa que en parlem, perquè a base de parlar, de diagnosticar, és quan podem confrontar idees i tirar endavant projectes per justament evitar aquesta fractura.

Nosaltres volem seguir apostant per la dignificació de l'espai físic, de l'espai públic. Ha estat una de les senyes d'identitat nostres, i crec que haver invertit molt en la millora de l'espai públic des de fa molts anys ens permet, entre altres coses, poder afrontar determinats reptes de cohesió. Si no s'hagués fet l'intent de reequilibrar els diferents barris de la ciutat i els districtes a través d'una política igualitària de dignificació de l'espai públic, ara tindríem més complicacions en determinades parts de la ciutat. Però com que venim acumulant un stock de capital públic en la inversió en la millora de l'espai públic, ara podem afrontar determinats fets. Dit d'una altra manera, si als

vuitanta no haguéssim començat a generar espais i llum al Raval i a generar una política molt activa de rehabilitació de l'habitatge, no analitzaríem el Raval des de la perspectiva que ara podem fer-ho, on l'entorn és molt divers, passen moltes coses, però justament podem parlar de diversitat. Si no fos així, ara estaríem parlant de la no diversitat, d'un espai de la ciutat monotemàtic, amb persones d'un sol origen, amb només un interès, i amb processos de degradació. Això és el concepte liberal de les ciutats: deixar fer al mercat, que algunes coses es posin en valor, que altres es degradin, per després substituir-ho totalment. Però això és el que Barcelona no hem deixat ni deixarem fer mai. En aquest sentit, us volia confirmar una tesi en la que hem treballat i continuarem treballant. Nosaltres seguirem invertint. Tenim un model en el qual podem generar un estalvi dedicat, entre d'altres coses, a l'acondicionament de l'espai públic. Per tant, seguirem invertint una xifra important en el manteniment i millora de l'espai públic. Posem també molt d'èmfasi en el producte bàsic municipal: tots aquells serveis que directa o indirectament influeixen en la qualitat de l'espai públic. I aquesta és una línia de treball sobre la que hem fet un esforç i persistirem.

Pel que fa als aspectes de la **seguretat**, nosaltres optem més per la prevenció que per la reacció. La prevenció només es fa des de la **proximitat**. Jo us voldria refermar la tesi que la seguretat és un concepte molt ampli que comprèn molts aspectes, més enllà de la tradicional falta, delictes, trencament d'una norma de convivència. Estar a prop de la realitat és la base i, per tant, la proximitat no com a eslògan, sinó com a pràctica quotidiana, és la clau de la solució de molts problemes. Nosaltres invertirem en la proximitat, i això vol dir estar encara més presents en el dia a dia dels barris.

Cohesió social

La cohesió social és una condició important perquè una ciutat pugui tenir estratègies de desenvolupament econòmic, de generació de **prosperitat**. Hi ha ciutats que tenen alguns indicadors de competitivitat que poden aparèixer en rànquings com a molt interessants per desenvolupar activitat econòmica, però que en canvi tenen descuidades les vessants de cohesió social i territorial. La cohesió social és quelcom que, fins i tot en moments de prosperitat econòmica

com estem vivint ara (en aquest país estem amb creixements del 3% de manera gairebé continuada), s'evidencia que les diferències es poden anar manifestant. Majors desigualtats i moltes noves fonts d'exclusió social, perquè ja no només va vinculada a la prosperitat econòmica, sinó que hi ha molts altres factors. Normalment les ciutats som l'escenari de processos que són més globals. Això no vol dir que des de les ciutats nosaltres no haguem d'afrontar determinats reptes. Estem disposats a tenir polítiques actives també des de la ciutat, des de la proximitat, polítiques no només assistencials per als sectors amb més risc d'exclusió social, sinó més generalistes per atendre les noves necessitats dels nous nuclis familiars, que ara són també més diversificats. Cal posar èmfasi en polítiques de formació, evitar el combat perquè no se'ns quedin persones pel camí, reduir taxes del fracàs escolar. I això ens ho hem de marcar com una prioritat. Si tenim taxes superiors a un 20-25% de fracàs escolar, estem tenint molts adolescents que se'ns estan quedant pel camí. Això ha de ser també un compromís de la ciutat: intentar treballar per generar centres que intentin minimitzar això. Des dels municipis podem ajudar a aconseguir una millor educació, amb col·laboració, evidentment, de la Generalitat. Jo, en els propers anys crec molt en el consorci educatiu de Barcelona. Nosaltres com a ajuntament hi hem d'aportar un esforç, oferint una bona infraestructura en la xarxa pública, de millora del creixement de la xarxa d'escoles bressol, aspirant a que tots els barris de la ciutat en tinguin una.

A Catalunya s'està a punt d'aprovar la Llei de Defensa de l'Autonomia Personal. Jo, com a ciutat, dic que m'hi vull implicar, en el seguiment i en el desplegament d'aquestes lleis perquè no esdevinguin només un instrument jurídic i prou. Jo m'hi vull implicar per fer un seguiment per veure com s'aplica la llei en els territoris, a la realitat ciutadana. I quan dic implicar, innovar les nostres pròpies estructures d'atenció i incrementar-les si cal. La cohesió social és condició per a un bon desenvolupament econòmic, i a la vegada, sense un bon desenvolupament econòmic no hi ha una política de cohesió social. Qui cregui que pot prescindir d'estratègies ambicioses en el desenvolupament econòmic i mantenir a la vegada la cohesió social em sembla que no s'ha demostrat avui per avui.

Promoció econòmica

L'eix de la promoció econòmica de la ciutat és un tercer eix molt important. Tenim un capital humà molt important capaç de desenvolupar molts projectes, i crec que Barcelona, per tal i com està en els altres eixos (cohesió social i espai públic), està en condicions d'afrontar amb èxit la generació de projectes que aportin a la ciutat major riquesa. Hem de veure les nostres potencialitats; veure allò que som i allò que ja no som. La capacitat d'**innovar**, el poder traduir el talent en projectes econòmics interessants que generin ocupació d'un determinat nivell, d'una determinada qualitat, ho tenim a les nostres mans. Es tracta de posar-nos d'acord, de fer grans aliances. Jo crec molt en la capacitat d'acordar estratègies conjuntament. No ens ha anat bé tenir moltes discussions per molts temes. Hi ha molts punts en què podem dir que no ens ha anat bé. I us ho dic en positiu. Hem d'aprofitar ara que podem generar, en un diàleg franc, projectes en els quals tothom hi aporta allò que hi ha d'aportar. Partim de la convicció que Barcelona té un determinat rol en aquest país que és Catalunya. Només amb Barcelona Catalunya pot aconseguir determinades estratègies. I és evident que ens convé poder posar en joc tot el país. Es tracta de diagnosticar bé amb quins termes ens convé apostar fort per Barcelona, que des de la meua concepció de país mai no ha estat en contra d'apostar per Catalunya, sinó tot el contrari. És tenir un instrument que ens permet posicionar-nos al món d'una determinada manera. Per tant, acord institucional i diàleg franc per establir estratègies públiques que necessàriament han de ser acordades amb la societat, l'entramat empresarial i institucional. En aquest sentit, des del punt de vista econòmic, a l'àrea metropolitana s'han fet passes molt importants, com el pacte per la competitivitat. Voldria que la manca d'ambició no sigui mai el nostre factor limitatiu com a ciutat, perquè tenim grans potencialitats, i tenim l'obligació de desenvolupar-les.

Infraestructures

No faré molts comentaris sobre els temes infraestructurals. Els comencem a tenir ben enfilats, però, com venim amb retard, ens tocarà tenir uns quants anys de seguiment del desenvolupament de determinades infraestructures. Tenim un port que creix, que ha trigat uns quants anys en fer els seus projectes. Som un país relativament lent de vegades. Sobre rodalies, s'està fent inversió pública.

Ara, fer inversió pública en una xarxa envellida, sense parar el servei, té la seva complexitat. Estem pagant retards de quinze anys.

Sobre l'**aeroport**, tant de moda aquests dies, només dir que tenim una infraestructura que s'està construint i és la que ens permet, per sort, fer el debat que ara s'està fent... es tracta de saber qui gestionarà una determinada terminal. Vol dir, doncs, que la terminal s'està fent. Fa uns anys no teníem aquest debat. Per tant, el debat és sobre una infraestructura, quin model de gestió. Des de la societat s'estan movent les coses; des de les institucions el que hem de fer és una exigència discreta perquè l'aeroport de Barcelona tingui el paper que ha de tenir. Als candidats de gestionar l'aeroport, els hem de demanar un pla d'empresa que sigui un compromís efectiu amb Barcelona sostingut en el temps. Cap decisió de tipus administratiu-polític pot retallar la capacitat que té aquest aeroport per connectar Barcelona i Catalunya amb el món. Si hi ha mercat, si hi ha demanda potencial, hem de fer que aquesta infraestructura i els seus serveis ens permetin desenvolupar-ho. Sobre això treballarem els propers mesos, però no em feu dir en quin termini. M'és igual el termini. El que necessitem és un bon acord.

Noves oportunitats

La ciutat de Barcelona té moltes característiques que la fan un bon àmbit per crear, perquè la gent pugui innovar, pugui generar projectes. Crec que tenim molts factors potencials a desenvolupar. Es tracta, en part, de que ens ho creguem i que ho vulguem tirar endavant. Els que em coneixen saben que jo mai he fet de les generacions o del "juvenilisme" un discurs. Jo no n'he fet bandera. Però sí que us dic que estem en una etapa vital que ens permet dir la nostra. En aquesta ciutat hem d'atendre a qui hem d'atendre, perquè hi ha gent que està en una fase de la seva vida on sobretot els hem de fer arribar el missatge que Barcelona tindrà cura d'ells. I això s'ha d'instrumentar en polítiques serioses. Amb la mateixa contundència, crec que hem d'anar generant un discurs en què es digui que cal apostar, jugar, arriscar. Per tant, hem de generar un marc on les oportunitats es puguin tirar endavant.

Immigració

La nova immigració és dels aspectes que més ens han canviat com a ciutat en els últims 9 o 10 anys. Sempre es parla de la diferència en el percentatge de persones de nova immigració, si era menys del 2% fa 9 anys, ara és del 16%. Tenim una nova onada d'immigració, que a mi em sembla que suposa una gran oportunitat per al nostre país i per a la nostra ciutat. I ho volia dir molt clarament. El que passa és que totes les noves oportunitats, tots els grans canvis, ens plantegen reptes, reptes a més curt termini.

Jo no crec en els multiculturalismes que semblen tolerants i són segregadors.; és a dir, en fets que puguin esdevenir en una ciutat on hi hagi blocs homogenis separats entre ells, i amb poc diàleg. I tampoc crec, òbviament, en aquelles tesis que diuen que un nou ciutadà s'ha de desposseir de totes les característiques per entrar. Jo tampoc hi crec, en això, entre d'altres coses perquè no és realista, i a més a més perquè no és just. I perquè la nostra realitat sempre ha estat una realitat amb prou personalitat i identitat, però alhora és una personalitat canviant, que es va modificant per aportacions de gent que ve de molts llocs. Per exemple, jo sóc fill del Pallars: els meus avis van venir del Pallars a Barcelona als anys '20; al cap d'uns anys van venir de la resta d'Espanya i ara venen de tot el món.

En general, el model que volem construir és el d'una acollida que no sigui la dels anys 60. Avui tenim un teixit associatiu que vol fer l'acollida des dels barris. Tenim un teixit associatiu de la nova immigració que està intentant representar aquesta nova realitat que està arribant, i que estan trobant una oportunitat, i que, a més a més he de dir, que se l'estan treballant. No es regala res, i per tant, un s'ho ha de treballar. A partir d'això la nostra tesi és la de la **normalitat**, la de lluitar per a que no hi hagi xarxes paral·leles ni educatives, ni cíviques, ni en el camp sanitari, ni en el camp social. En definitiva, que algú pugui desenvolupar els seus drets com a ciutadà. I això és molt important, perquè suposa invertir per a que els serveis bàsics municipals i no municipals s'ampliïn. Hi ha moments en què els serveis no tenien tanta pressió. Ara estem en un moment en què hem d'ampliar els serveis públics. I això implica la necessitat des del sector públic d'invertir més recursos en expandir els serveis. Si algú

defensa la baixada d'impostos, jo dic que no. Perquè necessitem recursos col·lectius per poder ampliar els serveis públics bàsics. Perquè sinó ens trobem una sobrepressió que és el germen de la fractura. No sóc partidari d'una baixada d'impostos perquè és impossible dir per una banda que un baixa l'esforç fiscal i per altra que té polítiques expansives de cohesió social, d'habitatge. Vull recursos col·lectius per afrontar reptes col·lectius.

Crec que hem de reivindicar que hi hagi barreja als barris. Hem d'intentar evitar la "*ghetització*", i no dic que sempre ens en sortim. Jo dic que l'objectiu polític és que cal evitar que en un lloc només hi hagi persones d'una determinada comunitat, la que sigui, separada i sense diàleg amb la resta.

La immigració és el germen de **dinamisme social**, de molta creativitat, de molt nou emprenedor, entre d'altres coses. I això és una aportació fonamental en un país i en una ciutat on hi ha un determinat benestar. Jo estic pel model en que l'ascensor social funciona. I aquest ascensor funciona si entre tots ens hi posem, si des del sector públic invertim i si tenim una xarxa social que acompanya aquest procés. Em sembla que ens hi juguem molt. Si això funciona, això serà una societat molt dinàmica i molt potent. De fet, avui aquí tenim representants d'empresaris que formen part d'aquesta nova immigració. De fet ve molta gent d'Europa a veure com això està evolucionant aquí. Perquè a la nostra manera no va del tot malament. També és cert que jo els explico que nosaltres hem arribat més tard, que nosaltres no podem donar lliçons a ningú, però que en general deu n'hi do. En tot cas, per mi és una oportunitat, quelcom del que ens hem de sentir orgullosos. Estem davant d'una gran oportunitat, tot i que hi hagi gent que ho vulgui convertir en un gran problema. Nosaltres no estem disposats a convertir els reptes en problemes, sinó en oportunitats.

Hem de posar molt d'èmfasi en la normalitat i la igualtat de les regles de joc. Crec més no en generar dobles tractaments, tractaments diferenciats, sinó oferir instruments, cosa que estem fent incorporant cada cop serveis més importants. La no segregació és un procés que es construeix socialment. Aquest és un dels reptes en què la administració podem ajudar, però mai substituïrem el que és una dinàmica social.